

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL SOCIALINĖS PARAMOS MOKINIAMS ĮSTATYMO 1, 5, 10, 11, 12, 13 IR 15 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-20-1711; TAIS NR. 20-13296)**

2020-10-13 Nr. NV-2790

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – tobulinti esamą socialinės paramos mokiniams teisinį reguliavimą, įtvirtinant teisę į nemokamus pietus nevertinant gaunamų pajamų, mokiniams, kurie mokosi pagal pradinio ugdymo programą antroje klasėje.

Dabartinė situacija. Pagal Socialinės paramos mokiniams įstatymą:

- Nuo 2020 m. pradėtas visuotinis mokinių, besimokančių pagal priešmokyklinio ugdymo / pradinio ugdymo programas (priešmokyklinukų ir pirmokų), nemokamas maitinimas nevertinant pajamų: nuo 2020-01-01 nemokami pietūs skiriami priešmokyklinukams savivaldybių pasirinktose bendrojo ugdymo mokyklose, taikančiose savitarnos principą (bandomasis projektas); nuo 2020-09-01 teisę į nemokamus pietus turi visi priešmokyklinukai ir pirmokai visose mokyklose, įskaitant ikimokyklinio ugdymo mokyklas.
SADM, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM), Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) iki 2021-07-31 turi atlikti šio nustatyto teisinio reguliavimo stebėseną ir Vyriausybei pateikti jos ataskaitą.
- Kitų mokinių teisė į nemokamą maitinimą / paramą mokinio reikmenims įsigyti nustatoma atsižvelgiant į vidutines pajamas 1 asmeniui, t.y., jei pajamos per mėn. mažesnės kaip 1,5 VRP (187,5 eurai). Jei pajamos mažesnės kaip 2 VRP (250 eurai), mokiniai turi šią teisę ligos / nelaimingo atsitikimo atvejais, netekus maitintojo, kai motina / tėvas vieni augina vaiką, kai bendrai gyvenantys asmenys augina 3 ir daugiau vaikų ar bent 1 iš jų yra neįgalus. Savivaldybės turi teisę patikrinusios gyvenimo sąlygas, skirti nemokamą maitinimą / paramą mokinio reikmenims įsigyti išimties atvejais, jei vidutinės pajamos 1 asmeniui mažesnės kaip 2,5 VRP (312,5 eurai).
- Dėl nemokamo maitinimo mokyklose, taip pat ir dėl nemokamų pietų skyrimo nevertinant pajamų, vienas iš mokinio tėvų privalo kreiptis į mokyklos ar savivaldybės administraciją, užpildydamas prašymą-paraišką (galima pateikti per Socialinės paramos informacinę sistemą SPIS).
- Įstatymas šiuo metu netaikomas mokiniams, besimokantiems pagal suaugusiųjų (pagrindinio, vidurinio) ugdymo programas (taikoma tik besimokantiems pagal bendrojo ugdymo programas (pradinio, pagrindinio, vidurinio), taip pat priešmokyklinio ugdymo programą), t.y. mokiniai, kurie dėl šeiminių aplinkybių (pvz., nepilnamečiai augina vaikus, jaunuoliai dirba) negali mokytis mokyklose kartu su bendraamžiais, teisės į socialinę paramą mokiniams neturi.

2020 m. I pusmetį nemokamus pietus vidutiniškai per mėn. gavo apie 52,2 tūkst. mokinių (15,1 proc. visų mokinių), iš jų 7486 priešmokyklinukai ir 17612 pradinukai. Bandomajame projekte dalyvavo 51 savivaldybė (314 mokyklų, 5,3 tūkst. priešmokyklinukų).

Prognozuojamas nemokamų pietų gavėjų skaičius nuo 2020-09-01 – apie 100 tūkst. mokinių (28,7 proc. visų mokinių), iš jų apie 70 tūkst. pradinukų ir priešmokyklinukų.

2020 m. nemokamam mokinių maitinimui numatyta 20,1 mln. eurų (2021 m. pagal dabar galiojančią teisinį reguliavimą suplanuota 29,1 mln. eurų).

Projekto esmė, nauda. Siūloma patikslinti Socialinės paramos mokiniams įstatymą:

- Numatyti teisę į nemokamus pietus nevertinant pajamų mokiniams, besimokantiems pagal pradinio ugdymo programą antroje klasėje (antrokams).
- Numatyti, kad nemokami pietūs nevertinant pajamų skiriami be atskiro tėvų prašymo (paliekant teisę atsakyti, apie tai informuojant mokyklos administraciją).
- Nemokamas maitinimas nevertinant pajamų skiriamas pagal mokinių sąrašą, kurį iki kiekvienų metų rugpjūčio 20 d. sudaro ir pateikia mokyklų administracijos.

- Nustatyti, kad Įstatymas netaikomas tik vyresniems kaip 21 m. mokiniams, kurie mokosi pagal suaugusiųjų ugdymo programas (dabar netaikomas visiems, besimokantiems pagal šias programas).
- Patikslinti, kad nemokamas maitinimas teikiamas iki ugdymo proceso pabaigos, IV gimnazijos klasės mokiniams – iki brandos egzaminų sesijos pabaigos.
- Patikslinti, kad duomenis stebėsenos ir analizės tikslais apie socialinės paramos mokiniams gavėjų skaičių ir jiems suteiktą socialinę paramą į SPIS sistemą gali teikti ir mokyklų administracijos (ne tik savivaldybių administracijos).
- Atlikti kitus pakeitimus, susijusius su asmens duomenų rinkimu ir kt.

Numatoma nauda: nemokamą maitinimą papildomai gautų apie 26 tūkst. antroklų; socialinę paramą mokiniams papildomai gautų apie 400 mokinių iki 21 m., besimokančių pagal suaugusiųjų (pagrindinio, vidurinio) ugdymo programas; būtų užtikrinta sveikesnė mityba didesniai vaikų skaičiui; mažinama socialinė atskirtis ir mokinių diferenciacija; mažinama administracinė našta mokinių tėvams ir savivaldybėms.

Papildomas lėšų poreikis – 2021-2023 m. papildomai kasmet reikės apie 10 mln. eurų, iš jų: iš valstybės biudžeto – 8 mln. eurų (maisto produktams – 7,7 mln. eurų, administravimui – 300 tūkst. eurų), iš kurių savivaldybėms – 7,8 mln. eurų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – 164 tūkst. eurų; iš savivaldybių biudžetų gamybos išlaidoms finansuoti – apie 2 mln. eurų. Nuostatai dėl nepasiturinčių mokinių iki 21 m. teisės į socialinę paramą mokiniams įgyvendinti prireiktų apie 170 tūkst. eurų, tačiau atsižvelgiant į tai, kad savivaldybės nepanaudoja skirtų tam lėšų (2019 m. nepanaudota 0,5 mln. eurų), papildomų lėšų nereikės.

Isigaliojimas – 2021-01-01.

Derinimas: Projektas be pastabų suderintas su SAM ir ŠMSM, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos, Valstybės duomenų apsaugos inspekcijos ir Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabas.

Neatsižvelgta (derinimo pažyma pridedama) į:

- Finansų ministerijos pastabą, kuria siūlyta sprendimą dėl tolesnės nemokamo maitinimo plėtros priimti atsižvelgiant į SADM kartu su SAM, ŠMSM atliekamos ataskaitos dėl pirmųjų nemokamo maitinimo stebėsenos išvadas (ataskaita turi būti parengta iki 2021-07-31) ir valstybės finansines galimybes, ne anksčiau kaip rengiant 2022 m. valstybės biudžeto projektą.
- Teisingumo ministerijos pastabą, kuria siūlyta techninius keičiamo įstatymo įgyvendinimo klausimus reglamentuoti ne įstatyme, bet įgyvendinamajame teisės akte.

Atitiktis Vyriausybės programai – susijęs su Vyriausybės programoje nustatytais siekiais mažinti skurdą ir socialinę atskirtį, kurti gyvenimui šeimoje palankią aplinką, skatinti sveiko maitinimosi įgūdžius. Vyriausybės programos įgyvendinimo plane (1.2.1 darbo) numatyta priemonė (7) „Nuoseklus mokinių, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, nemokamo maitinimo įteisinimas“ (terminas 2019 m. IV ketv. – 2020m. III ketv.; vykdytojai: SADM, ŠMSM, SAM).

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlome projektą svarstyti **Vyriausybės posėdžio B dalyje** kartu su kitais projektais, susijusiais su 2021 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu, įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydait@lr.lt